

N:o 73.

Af Herr Wallenberg, A. O., angående myntfotens bestämmande i guld.

Änskönt det är sannolikt, att Kongl. Maj:t aflåter nådig Proposition angående den vigtiga frågan om landets mynt, anhåller jag likväl vördsamt att få fästa Riksdagens uppmärksamhet på denna angelägenhet.

Saken är ganska enkel och kan upplösas i tvänne frågor; den första, hvarföre bör en nation vidtaga förändring i sin myntfot? och den andra, hurudan bör förändringen blifva?

Den första frågan, eller hvarföre en förändring i Svenska myntfoten är önskvärd, kan besvaras dermed, att den Svenska specien är af toflödigt silfver, ensam i sitt slag, omkring 3 öre bättre än den Norska och den Danska specien. Med alla våra stora minnen är vår nation för liten för att utan olägenhet begagna en myntfot olik alla andra länders. Den lilla differensen emellan vår och naborikenas myntfot utgör en anledning till små, men fortgående förluster för oss. Tolflödigheten vållar, att myntet är så hårdt, att det vid begagnandet hastigare förlorar uti vikt och följaktligen uti värde, än om det egde en halt af nio-tiondedelars finhet. Sjelfva silfret är såsom myntmetall olämpligare än guld, särdeles i ett vidsträckt land, emedan det för samma vikt endast eger $\frac{2}{31}$ af guldets värde. Man ihågkommer, att förelöpande åtgärder äro vidtagna för den eventualitet, att bankens silfverfond behöfde bringas till någon säkrare plats inom landet. Utförandet häraf vore betydligt lättare, om den reela valutan utgjordes af guld. Allt talar således för en förändring, men isynnerhet den omständighet, att nationen i sin beröring med grannländerna måste vidkännas förluster, hvilka icke helt och hållet kunna förebyggas genom någon annan åtgärd än förändring i myntfoten.

Om det således icke kan bestridas, att en förändring i myntfoten måste vidtagas, så blir den andra frågan, hvilken förändring? Man bör ju alltid söka det bästa möjliga och i denna fråga är det så mycket större anledning att tillegna sig det bästa, som en *jemkning* eller *mindre förändring* i nuvarande myntfot ofelbart skulle medföra samma olägenheter och besvär som en större förändring, hvilken hade utsigt för sig att blifva för mansåldrar beståndande.

Första villkoret för en förändring är att öfvergifva silfret och antaga guldets såsom myntfot. Utom det redan anförda om guldets högre värde i förhållande till vigten kommer den stora sannolikhet, att guldets blifver de civiliserade nationernas *gemensamma myntfot*. Denna sannolikhet hvilar på följande fakta. Bland civiliserade nationer erkänna redan 180 millioner menniskor guldets såsom betalningsmedel emot 60 millioner menniskor, som endast erkänna silfver för berörda ändamål. Värdet af det guld, som redan nu såsom liiquidationsmedel begagnas, är 18 gånger större än värdet af det silfver, som för närvarande på enahanda sätt nyttjas. Denna proportion ökas nästan för hvarje år till förmån för guldets.

Den internationela myntkonferens, som sistlidet år var församlad i Paris och representerade alla Europas stater samt Förenta Staterna i Amerika, uttalade sig *enhälligt* för guldets gifna företräden såsom myntfot framför silfret. Lika enhällig var man om $\frac{9}{10}$ delars halt såsom den lämpligaste; nästan enhällig om anslutandet till det nuvarande franskt-italienskt-belgiskt-schweiziska guldmyntet. Man har således vägen utstakad. Nu gäller frågan att uppnå målet. Vid bedömandet af denna fråga måste man taga i betraktande, hvilket är fördelaktigast, antingen att handla eller att iakttaga en afvaktande ställning. Beqvämast är det sistnämnda, men jag har alltid funnit det förstnämnda fördelaktigast. Genom ett uppskof fortgå de nuvarande olägenheterna i vårt myntväsende, och förlusterna torde en dag uppgå till ett belopp, motsvarande kostnaderna för reformen och det innan densamma ännu är beslutad. Genom att vänta till dess alla andra och bland dem de stora Mittel-Europeiska nationerna besluta anskaffa guld i stället för silfver, förlorar man på den af denna anledning ofelbart uppkommande förhöjning i guldpriset. Genom uppskof uträttar man intet för den stora internationela frågans lösning, hvaremot, om man griper sig an, främjar man densamma, änskönt vi räknas bland de mindre talrika nationerna i Europa.

Svårigheterna vid sjelfva öfvergången äro alltid några, men de öfvervinnas lättast genom att på förhand förklara, att *hvarje förbindelse skall ovilkorligen infrias enligt dess lydelse*. Under en jemförelsevis kortare period får man på detta sätt en dubbel myntfot, men denna kommer icke att medföra så stora olägenheter, som då vid början af detta århundrade riksgäldssedlarne hade kurs i förhållande till bankosedlarne, under det att ingendera voro convertibla papper. Om banksedlar finnas, som inlösas med silfver, och banksedlar, som inlösas med guld, så uppkommer deraf ingen större olägenhet, än att under en tid dubbla prisnoteringar måste begagnas. Efter ett visst antal år böra nya förbindelser eller nya bankosedlar ej utfärdas å annan lydelse än den nya myntfoten.

Penningställningen saknar allt inflytande på frågan utom i föreställningsättet, men det är temligen tydligt, att, då jag icke genom något jernbref åläg-

ges att betala uti annat slag eller mer än jag har lånat, så kommer jag ingalunda uti någon sämre ställning än förut. Tvärtom torde äldre förbindelsers fullgörande komma att falla sig lindrigare, derigenom att de äro i silfver, och denna metall, såsom mindre behöflig, sedan man antagit en myntfot af guld, torde komma att falla i pris.

Svenska nationen har ingen anledning att med någon slags förkärlek omfatta dess nu varande myntenhet, ty denna är egentligen *riksdalern riksgäld*, hvilken påminner om den bedröfligaste finansiella period i Sveriges historia, hvar emot Svenskt guldmynt alltid åtnjutit välförtjent anseende och Svenska dukaten under tvänne århundraden likasom den Holländska varit ett internationellt mynt.

Den är det icke mer i anseende till den stora spridningen af Franskt, Engelskt och Amerikanskt guldmynt. Genom beslutet år 1834 vidtogs en liten ändamålslös förändring blott för att erhålla ett visst antal dukater på det Svenska skålpundet. 1,250 nya dukater blefvo närmast lika i värde med 1251 $\frac{1}{2}$ gamla dukater. De nya blefve således nära $\frac{1}{8}$:dels procent bättre än de gamla dukaterna, men upphörde derjemte att vara lika med de Holländska, hvarigenom den Svenska dukaten numera är ett lika enstaka mynt som den Svenska specien. Denna besynnerliga åtgärd vidtog icke Regeringen, utan att delgifva Riksdagen, hvarpå densamma, uti underdåning skrifvelse af den 27 Oktober 1834, biträdde framställningen. Med anledning häraf och då det otvifvelaktigt nu är önskvärdt att bringa den Svenska dukaten till fullkomlig likhet med det Franska tiofrancs-stycket, så föreslår jag vördsamt,

att Riksdagen genom en underdåning skrifvelse hos Kongl. Maj:t anmäler sin önskan i detta afseende.

Såsom ytterligare anledningar att ansluta sig till den internationela myntfoten må här anföras, att Finland redan räknar i francs under den inhemska benämningen markka, att Norge och Danmark, ännu saknande decimal-indelningen, icke rimligen kunna vidtaga någon förändring utan att taga steget fullt ut, samt att de länder, England, Frankrike och Amerika, hvilka tillhoppa köpa största delen af Sveriges afsättliga produkter, betala i guld, hvilket vanligen, ej utan kostnader, i Hamburg förvandlas till silfver-valuta.

Beträffande en ny myntfot, så är det af det redan anförda klart, att jag för min del anser francs eller $\frac{1}{10}$:del af, nu varande 10-francsstycket i guld såsom den lämpligaste myntenhet. Liqviderna emellan $\frac{1}{100}$:dels franc och 10 francs kunna utan fara verkställas med skiljemynt och dertill begagnas så väl silfver- som kopparmynt.

Jag hemställer vördsamt, att Riksdagen nu ville för sin del besluta, att, i stället för nu varande myntfot af silfver antaga en myntfot af guld, grundad på den beräkningsgrund, att en kilogram $\frac{9}{10}$:delar fint guld och $\frac{1}{10}$:del koppar utmyntas till 310 stycken under benämning *dukat*, med uttryckt önskan, att dessa myntstyckens diametrar blifva

lika med nuvarande 10-francsstycken, samt att, med afseende på det med myntstyckena afsedda internationela bruk, derå må anbringas »10 Fr.». Vidare böra myntstycken efter enahanda beräkningsgrund utmyntas å 25 francs, hvilka benämnas *Carolin*. Dessa myntstycken böra erhålla samma diameter som nu varande engelska sovereigns. I afseende på tolerans för vikt och finhet iakttagas samma bestämmelser, som igenfinnas uti myntkonventionen af den 23 December 1865 och utgör för tiofrancsstycken 2 per mille; samt

att Sveriges framtida myntenhet skall utgöra $\frac{1}{10}$:del af den nu beskifna dukat af guld och benämnas »frank», fördelad uti hundra lika delar eller »cent».

Slutligen torde Riksdagen jemväl besluta,

att till Kongl. Maj:t öfverlemnna de närmare bestämmelserna om skiljemyntet, dock under förbehåll att ingen deraf må kunna åläggas i en liqvid emottaga af silfver mer än som motsvarar 20 frank eller af koppar mer än som motsvarar 2 frank.

Hvarjemte Riksdagen torde böra till Kongl. Maj:t öfverlemnna

att bestämma tidpunkten, när författning i dessa ämnen bör utfärdas, och vill Riksdagen sedermera, då hufvudfrågan blifvit afgjord, vidtaga nödiga bestämmelser i afseende å riksbankssedlarne.

Om remiss till Banko-Utskottet anhålles vördsamt.

Stockholm den 27 Januari 1868.

A. O. Wallenberg.